

Barcelona

Revisió crítica de la història de l'Escola Pia de Sant Antoni

Un llibre recull els moments de més vinculació entre l'escola i la ciutat de Barcelona

Carme Munté
Barcelona

L'any passat l'Escola Pia de Sant Antoni va celebrar 200 anys de la seva fundació, alhora que va rebre el reconeixement de la Medalla d'Or de la ciutat de Barcelona. Un motiu més que raonable per fer un elogi de la que és considerada com la primera escola popular de la ciutat. Quan es va fundar l'any 1815 tot just s'acabaven de dir adéu a les guerres napoleòniques i Barcelona s'obria a una revolució industrial i comercial sense precedents.

En aquest marc els escolapis, fundats per sant Josep de Calassanç a Roma al segle XVI, van decidir donar escolarització als infants pobres de la ciutat. A començament del segle XIX el panorama escolar era dramàtic. Mentre els fills de la noblesa o de l'alta burgesia comptaven amb preceptors a casa, els més pobres engrössien les taxes d'analfabetisme. Els escolapis, doncs, venien a emplenar aquest buit a la ciutat de Barcelona.

Però a banda dels elogis merescuts amb motiu dels 200 anys, els escolapis han decidit fer també una revisió crítica de la seva història. De resultes d'això és el llibre *L'Escola Pia de Sant Antoni: dos-cents anys al barri i a Barcelona*, coordinat per l'escolapi Enric Canet i per l'historiador Ignasi Fernández Terricabras, professor d'Història Moderna de la Universitat Autònoma de Barcelona i exalumne de l'Escola Pia Balmes. Ha estat editat conjuntament per l'Escola Pia de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

«A banda de Joan Florensa, l'objectiu era que els historiadors no tinguessin vinculació amb l'Escola Pia. És una tria deliberada per garantir la neutralitat, científicitat, i evitar els apriorismes», explica Ignasi Fernández Terricabras. «És un llibre d'història de la ciutat de Barcelona i Catalunya, mirada des de l'Escola Pia de Sant Antoni», afegeix l'escolapi Enric Canet. Al llarg de sis capítols es presenten diferents moments històrics en què la vinculació de la institució amb la vida de la ciutat ha estat especialment intensa, «tant per a bé com per a mal», precisa Fernández Terricabras.

Setmana Tràgica

Una de les qüestions delicades d'aquesta revisió crítica històrica és la que fa referència a la Setmana Tràgica del 1909, tractada al capítol 4 per la historiadora Gemma Rubí. Així, al llibre explica que la crema de l'escola-convent es perllongà des de les quatre de la tarda del dimarts 27 de juliol fins a la matinada del divendres 29, «no pas perquè els bombers

Façana de l'Escola Pia de Sant Antoni.

Vista de l'Escola Pia de Sant Antoni durant la Setmana Tràgica. Autor: A. Todrà Viazo, 1909. / Arxiu Fotogràfic de Barcelona

Les editorials se sumen a l'Any Lull

C.M. / Barcelona

Amb motiu de l'Any Ramon Llull, que commemora el 700 aniversari de la mort del beat mallorquí, set editorials catalanes han aprofitat l'avinentsa per acostar a un públic ampli alguna de les seves obres. Es tracta en gran mesura d'adaptacions infantils del *Llibre de les bèsties*, però també n'hi ha d'altres de més arriscades com la proposta de Fragmenta d'adaptar el *Llibre del gentil i dels tres savis*. També podem destacar les adaptacions d'*Accidents d'amor*

(Editorial Barcino) i de *Blaquerna* (Editorial Bromera).

L'acte de presentació al públic d'aquestes adaptacions es va fer el 17 de maig a la seu de l'Institut Ramon Llull i va comptar amb les intervencions de Laura Borràs, directora de la Institució de les Lletres Catalanes; Joan Santanach, comissari de l'Any Llull, i Ignasi Moreta, director literari de Fragmenta Editorial. Al matí, s'havien presentat en roda de premsa al Palau Marc de Barcelona.

Salvar l'obstacle que suposa el català clàssic de Ramon Llull i fer-lo

no donessin a l'abast, sinó perquè l'acarnissament fou tan intens i insistent que, si s'emorteïen les flames, les tornaven a encendre». Segons constata Enric Canet, l'acarnissament amb l'Escola Pia de Sant Antoni només pot entendre's en un context determinat: «La missió de l'Escola Pia d'educar els nens pobres de la ciutat, al llarg dels anys, es va anar desdibuixant, i potser aquesta transformació ens pot ajudar a entendre per què es va cremar l'escola el 1909.»

L'aparició del bàsquet

Un altre tema que ha estat revisat té a veure amb els inicis del bàsquet a Catalunya. «En l'imaginari col·lectiu de l'Escola Pia ha perviscut la idea que l'Escola Pia de Sant Antoni va ser el primer lloc de Catalunya i Espanya on es va jugar a bàsquet», reflexiona Ignasi Fernández Terricabras. «Avui dia podem assegurar que aquesta tesi no és del tot certa, encara que li continua corresponent una part del mèrit», subscriu l'historiador Lluís Puyalto, autor del capítol 5 del llibre: *L'aparició del bàsquet a l'Escola Pia de Sant Antoni. Esport, formació i regeneració (1921-1924)*.

I si bé és cert que els partits que es van disputar al pati de l'Escola Pia de Sant Antoni, juntament amb la perseverança del pare Eusebio Millán, van ser determinants per al desenvolupament del bàsquet, també ho és que el bàsquet es va assentar a Catalunya després d'un lent procés. Així ho explica l'historiador Lluís Puyalto: «Una evolució que es va iniciar amb el descobriment d'aquest esport per part dels especialistes, els esportistes i els mestres que des de principis de segle XX van anar apropant-nos la teoria de l'esport, les seves regles, uns mínims coneixements tècnics del joc i una descripció del terreny a partir d'escrits, tant en premsa d'informació general i esportiva com en revistes especialitzades.»

accessible en termes lingüístics i atractiu per al públic infantil. Aquest és en bona mesura el propòsit editorial alhora que també respon al desig del mateix Ramon Llull. «Llull volia ser llegit», ha destacat Joan Santanach, «li interessava que el seu missatge arribés a través d'una immensa varietat de gèneres».

De la seva banda, Ignasi Moreta, en representació dels editors, va recordar que «Llull és el primer clàssic de la literatura catalana, és feina nostra que cada generació pugui retrobar els clàssics».